

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Dějiny soukromého práva Zásada translační a nabývání vlastnického práva

(provází Ondřej Horák)

Témata a příprava

- **témata:**
 - držba a vydržení
 - nabytí od neoprávněného/nevlastníka
 - bezdůvodné obohacení
- **příprava:**
 - je možné vydržet i bez (prokázání) právního důvodu/titulu? (vyřešte podle OZ a jedné zahraniční úpravy mimo Slovenska)

A) Držba a vydržení

- tradičně sporný charakter držby
- faktický stav, právně chráněna
- předmět: věc (hmotnou) i právo (připouštějící trvalý a opakovaný výkon)
- dělení: OZ/50 a 64/91: oprávněná x neoprávněná
ABGB a OZ: řádná, poctivá a pravá
- oprávněný/poctivý držitel (užitky, plody, nárok na náhradu nákladu mimo běžné údržby)

Širší pojetí věci a sjednocení držby

Držba vlastnického práva

- **§ 996:** Poctivý držitel smí v mezích právního řádu věc držet a užívat ji, ba ji i zničit a není z toho nikomu odpovědný.
- **§ 1002:** Pro držitele jiných práv platí § 996 až 1001 přiměřeně.
- postupné proměny při meziválečné kodifikaci, od „materialistického“ (1931) k „idealistickému“ (1937)

Vydržení OZ/64/91

- ***Vydržení*** 134 (1): Oprávněný držitel se stává vlastníkem věci, má-li ji nepřetržitě v držbě po dobu tří let, jde-li o movitost, a po dobu deseti let, jde-li o nemovitost.
- ***Držba*** 130 (1): Je-li držitel se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře o tom, že mu věc nebo právo patří, je držitelem oprávněným. V pochybnostech se má za to, že držba je oprávněná.
- vydržecí „doba“ - 3 (movitosti) a 10 (nemovitosti) let

Vydržení (OZ)

- držba *řádná* (§ 991 - titul), *poctivá* (§ 992 - přesvědčivý důvod) a *pravá* (§ 993)
- vydržení *řádné* (§ 1089nn.) a *mimořádné* (§ 1095)
- vydržecí lhůta - u řádného 3 (movitosti) a 10 (nemovitosti) let, u mimořádného dvojnásobná
- mimořádné vydržení (§ 3066) - 2 roky (movitosti) a 5 let (nemovitosti) od účinnosti OZ
- bezdůvodné obohacení u mimořádného vydržení?

B) Nabytí od neoprávněného

- výjimka ze zásady „nikdo nemůže převést více práv než sám má“ (translační zásada)
- pojem: nabytí od nevlastníka/neoprávněného
- OZ/64/91 obecně ne (jen zastavení cizí věci 161, nabytí od neoprávněného dědice 486), ObZ (446)
- OZ 1109nn.
- bezdůvodné obohacení u darování od neoprávněného dědice (1109 písm. d)?

inspirace důvodovou zprávou OZ

- § 1109nn. *Nabytí vlastnického práva od neoprávněného*
- vedle zásady *nemo plus iuris ad alium transferre potest, quam ipse haberet* (nikdo nemůže převést na jiného víc práv, než by sám měl) se měla začít postupně uplatňovat zásada *mobilia non habent sequelam* (movité věci nemají pořadí, nelze je stíhat)
- a že „s odkazem na ni se v právních řadech evropských zemí prosadily dvě výjimky vztažené k nabývání movitých věcí v zájmu ochrany dobré víry“.

/ELIÁŠ, K. a kol. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. Ostrava: Sagit, 2012, s. 478./

Původ institutu I.

- různé názory naší civilistiky na kořeny § 367 ABGB (až 6 řešení)

moderní původ / staré německé právo / praxe církevních soudů

(Randa)

(1834-1914)

(Mayr-Harting)

(1874-1948)

(Rouček a Sedláček)

(1885-1945)

Původ institutu II.

- kromě německého práva kořeny „*v středověkém právu židů a právu obchodních měst italských (v Terstu)*“
- „*na místě zmírnění přísného práva ... zavedli redaktoři zmírnění nová, jež však nespočívala na právu římském, nýbrž na »přirozené slušnosti«: předpisy o bezelstném nabytí § 367 a pod., přijaty vědomě na ochranu poctivého obchodu (a i contra rationem samotného přirozeného práva)*“

/Občanské právo. Část všeobecná. 3. vyd. Praha 1925, s. 23 a 25./

Tilsch

(1866-1912)

- „pro tyto situace se již v XV. století ustálila zásada *en matière de meubles la possession vaut titre de propriété* (držba zakládá vlastnický titul)“

/Důvodová zpráva, 2012, s. 478./

- „Nešlo o nic převratného: zásada *en matière de meubles la possession vaut titre de propriété* (u movitých věcí zakládá držba vlastnický titul) platila i dřív; např. pařížský parlament podle ní rozhodoval už v XV. století.“

/ELIÁŠ, K. *Mobilia non habent sequelam* (O nabytí vlastnického práva od neoprávněného). *Obchodněprávní revue*, 2009, roč. 1, č. 3, s. 61-67./

- podle Coinga tuto zásadu formuloval Fr. Bourjon († 1751), její platnost v obecném francouzském právu 18. století je sporná a „bedürfte genauere Prüfung“

/COING, H. *Europäisches Privatrecht I*. München 1985, s. 298./

Přirozenoprávní vliv u § 367?

- „vliv *Code civil* se do rakouské úpravy projevil zúžením ochrany dobromyslného nabyvatele proti dřívějším koncepčním záměrům“
- podle *Codexu Theresianus* (1766) bezelstné odvozené nabytí movitých věcí zakládá vlastnictví i jiná věcná práva nabyvatele
- Martini ochranu nabyvatele v dobré víře zúžil (Martiniho osnova 1796, Západohaličský OZ 1797)
- naopak vliv pruského
- *Allgemeines Landrecht* (ALR) z 1794

K. A. Martini
(1726-1800)

Řešení inspiračních zdrojů nabytí od neoprávněného?

?

to však není to hlavní....

Děkujeme za pozornost;)